

ОСОБЛИВОСТІ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТА ФОРМ РЕАЛІЗАЦІЇ ВЗАЄМОДІЇ ПОЛІЦІЇ ТА СУСПІЛЬСТВА

FEATURES OF FOREIGN EXPERIENCE OF LEGAL REGULATION AND FORMS OF INTERACTION BETWEEN THE POLICE AND SOCIETY

Кейдалюк В.О., викладач кафедри адміністративної діяльності поліції
Одеський державний університет внутрішніх справ

На основі аналізу наукової літератури розглянуто основні види взаємодії правоохоронних органів та суспільства на прикладі досвіду зарубіжних країн.

З'ясовано, що взаємодія між співробітниками поліції та населенням має велике значення. Ставлення громадян до правоохоронних органів опосередковано впливає на ставлення до держави загалом. Також від характеру соціального сприйняття поліції, зокрема рівня довіри до неї залежить ефективність правоохоронної діяльності. Це пов'язано з тим, що робота правоохоронних органів передбачає тісне співробітництво з населенням, і від того, наскільки члени суспільства готові сприяти поліції, істотно залежить ефективність їхніх дій.

У статті досліджено ключові аспекти значущості конструктивної взаємодії правоохоронних органів та громадян. Проаналізовано проблему порушення довіри до поліції з боку суспільства.

Висвітлено результати вивчення зарубіжного досвіду щодо правового регулювання партнерських відносин між поліцейськими та громадянами.

Досліджено стратегію Community Policing – «партнерство заради спокою», апробовану в країнах англосаксонської правової системи, яка розрахована на усвідомлення поліцейськими необхідності налагодження взаємодії з населенням. Проаналізовано досвід ефективної комунікації в діяльності поліцейських зарубіжних країн на прикладі США, Німеччини, Франції, Великої Британії та Японії.

Встановлено, що досвід роботи з персоналом поліції в низці цивілізованих країн має ефективні нормативні та психологічні механізми опрацювання навичок ефективної комунікації, які цілком можуть бути апробовані в Національній поліції України.

Визначено особливості реалізації в США програми громадської діяльності патрульної служби поліції, яка створена для забезпечення активного співробітництва поліції з населенням. Зазначено основні напрями можливості практичного застосування зарубіжного досвіду щодо взаємодії громадських інститутів із правоохоронними органами у сфері охорони громадського порядку. Особливо корисними є питання профілактичної діяльності громадськості, різноманітні програми добровільної співпраці з поліцією, форми взаємодії між поліцією та громадянами, досвід США у сфері навчання членів громадських об'єднань правоохоронної спрямованості.

Розглянуто функції організації і забезпечення взаємодії французької поліцейської служби залежно від галузі службової діяльності, в межах якої відбувається співпраця.

Встановлено, що в Німеччині поряд із федеральними важливу роль відіграють регіональні механізми управління правоохоронними органами. Це, відповідно, відбивається й на таких управлінських аспектах, як координація і взаємодія, тобто на регіональному рівні першочергову роль у забезпеченні взаємодії і координації правоохоронних органів відіграють саме місцеві органи влади, як державні, так і муніципальні, втім головним координатором, як правило, виступають саме ті суб'єкти, які є представниками держави, а не громади.

Відповідно, визначено можливості застосування зарубіжних комунікативних моделей у роботі поліції України з громадськістю.

Ключові слова: зарубіжний досвід, норми права європейських держав, поліція, поліцейська діяльність, організація, взаємодія, координація, спілкування, комунікація, конфлікт, суспільство, громадськість, співпраця з населенням, перспективи та ефективність впровадження.

Based on the analysis of the scientific literature, the main types of interaction between law enforcement agencies and society are considered on the example of the experience of foreign countries.

Interaction between police officers and the public has been found to be important. The attitude of citizens to law enforcement agencies indirectly affects the attitude to the state as a whole. The effectiveness of law enforcement also depends on the nature of the social perception of the police, in particular the level of trust in them. This is due to the fact that the work of law enforcement agencies involves close cooperation with the population, and the effectiveness of their actions largely depends on the extent to which members of society are willing to assist the police.

The article explores the key aspects of the importance of constructive interaction between law enforcement agencies and citizens. The problem of breach of trust in the police by the society is analyzed.

The results of the study of foreign experience in the legal regulation of partnerships between police and citizens are highlighted.

The strategy of Community Policing – a “partnership for peace”, tested in the countries of the Anglo-Saxon legal system, which is designed to make police aware of the need to interact with the public. The experience of effective communication in the activities of foreign police countries on the example of the USA, Germany, France, Great Britain and Japan is analyzed.

It is established that the experience of working with police personnel in a number of civilized countries has effective normative and psychological mechanisms for developing effective communication skills, which can be tested in the National Police of Ukraine.

The peculiarities of the implementation of the program of public activity of the police patrol service in the USA, which are created to ensure active cooperation of the police with the population, are determined. The main directions of the possibility of practical application of foreign experience in the interaction of public institutions with law enforcement agencies in the field of public order are noted. Particularly useful are issues of public prevention, various programs of voluntary cooperation with the police, forms of interaction between the police and citizens, the US experience in training members of public law enforcement associations.

The functions of organizing and ensuring the interaction of the French police service, depending on the field of service within which the cooperation takes place, are considered.

It is established that in Germany, along with the federal, an important role belongs to the regional mechanisms of law enforcement. Accordingly, this is reflected in such management aspects as coordination and interaction, ie at the regional level the primary role in ensuring interaction and coordination of law enforcement agencies is played by local authorities, both state and municipal, but as the main coordinator, as a rule, it is those subjects who are representatives of the state, not the community.

Accordingly, the possibilities of applying foreign communicative models in the work of the Ukrainian police with the public have been identified.

Key words: foreign experience, norms of law of European states, police, policing, organization, interaction, coordination, communication, communication, conflict, society, public, cooperation with the population, prospects and efficiency of implementation.

Постановка проблеми. Сучасне суспільство перебуває на стадії активної трансформації, що задає кризовий характер низки суспільних процесів. Нестійкість, мінливість соціальної обстановки, поверхневий характер

функціональних контактів та уявлень про різні галузі суспільного життя – все це формує певну невизначеність реального існування членів суспільства. У цих умовах стає проблематичним досягнення запланованих

позитивних результатів конкретних дій та життєвих стратегій суспільства загалом.

Ця ситуація є серйозною перешкодою для встановлення конструктивної взаємодії між членами суспільства. Це та причина, через яку проблема довіри дедалі частіше порушується в різних сферах суспільного життя.

Довіра – це форма відношення, що характеризується впевненістю в діях іншої людини або соціальної підсистеми, їх конструктивної орієнтації. Так, можна зазначити, що саме довіра є потужним фактором ініціації функціональних контактів або включення до них. Саме тому в умовах ефективного розвитку громадських інститутів, соціальних функцій яких пов'язані з процесом взаємодії з населенням, постійно постає питання про рівень довіри до конкретної інституційної сфери [1, с. 73].

Розглядаючи діяльність інституту поліції, слід вказати, що тут має місце класичний приклад залежності ефективної роботи правоохоронних органів від ступеня готовності населення до співпраці з ними. З огляду на те, що останнє визначається рівнем довіри населення до правоохоронних органів, стає очевидно, що цей показник суспільної свідомості має вкрай високу значущість для підвищення ефективності правоохоронної діяльності.

Поліції сьогодення рекомендується завойовувати повагу відданим служінням закону, готовністю надати послугу кожному громадянину незалежно від його соціального статусу, ввічливістю поведінки та самовідданістю під час захисту життя та майна громадян. Саме тому важливим є розгляд взаємодії поліції з населенням зарубіжних країн світу та впровадження окремих елементів у власну правоохоронну та правозахисну діяльність нашої держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Результати вивчення проблеми досвіду зарубіжних країн у сфері охорони громадського порядку загалом та в контексті взаємодії органів поліції відображені в роботах українських учених: О.М. Бандурки, В.М. Бевзенка, Т.Д. Гарилюка, С.М. Гусарова, В.В. Доненка, О.Ю. Дрозда, Д.Г. Заброди, В.О. Заросила, Д.П. Калаянова, А.Т. Комзюка, В.С. Ковальського, А.В. Кубасенка, Н.П. Матюхіної, О.В. Негодченка, П.О. Проневича, Н.П. Пихтіна, О.Ю. Синявської, В.О. Січкаря, В.В. Сокурєнка, О.С. Юніна, Х.П. Ярмаки та інших авторів.

Мета статті полягає у вивченні зарубіжного досвіду правового регулювання взаємодії поліції та суспільства, а також можливості застосування зарубіжних комунікативних моделей у роботі Національної поліції України.

Виклад основного матеріалу. Нині наша держава тримає активний курс на євроінтеграцію, що вимагає від неї узгодження національного законодавства з нормами європейського права. Це також стосується правового регулювання взаємодії органів та підрозділів Національної поліції з населенням.

Ця ситуація зумовлює доцільність вивчення зарубіжного, в тому числі європейського, досвіду щодо правового регулювання взаємодії органів поліції та суспільства. Аналіз процесу формування правових засад взаємодії в діяльності поліції зарубіжних країн, їх сутнісних перетворень та змін дозволить виокремити напрями, які є важливими для визначення концептуальних засад удосконалення правового регулювання взаємодії органів та підрозділів Національної поліції України з населенням [2, с. 168].

Налагодження співпраці між органами поліції та суспільством зумовлює необхідність вивчення зарубіжного досвіду правового регулювання взаємодії в діяльності поліції та запозичення шляхів його введення в національну систему права та законодавства.

З цього приводу слушною є думка В.В. Чумака, що впровадження європейських стандартів та цінностей у соціальну, правову та економічну сфери українського устрою, а також передового світового досвіду у вітчизняну правову думку несе в собі не лише зміни чинних

приписів та догм, але й появу нових, інколи суперечних чинному законодавству норм і правил [3, с. 60].

Партнерська модель взаємовідносин органів державної влади та інститутів громадянського суспільства у сфері реалізації правоохоронної функції закріплена в багатьох міжнародних і національних нормативно-правових актах [4, с. 83].

Відповідно до ст. 18 Європейського кодексу поліцейської етики організація поліції спрямовується на розвиток взаємних партнерських відносин із населенням, а в разі потреби – на реальне співробітництво з іншими організаціями, органами місцевого самоврядування, неурядовими організаціями й іншими представниками населення, враховуючи етнічні меншини [5, с. 26]. Мається на увазі, що для виконання своїх обов'язків поліцейські потребують безпосередньої допомоги з боку населення, а співробітництво з громадянами дає завжди цінні для органів поліції результати [6, с. 141].

Згідно зі ст. 44 зазначеного Кодексу працівники поліції мають діяти чесно й шанобливо щодо населення, особливо з огляду на ситуацію осіб, які належать до найбільш уразливих груп. Саме з огляду на законну реалізацію покладених на поліцію повноважень населення оцінює ефективність роботи її працівників. Тому конкретна поведінка кожного поліцейського сприятливо впливає на довірливі відносини між населенням і поліцією [5, с. 32].

Кодекс поведінки службовців органів правопорядку, затверджений Резолюцією Генеральної Асамблеї ООН № 34/169 від 17 грудня 1979 р. [7], а також прийняті ООН для закріплення цього документа «Керівні принципи для ефективного здійснення Кодексу поведінки посадових осіб з підтримання правопорядку» (1989 р.) [8] були взяті за основу під час вироблення норм поведінки працівників правоохоронних органів багатьох країн.

Насамперед необхідно звернути увагу на досвід взаємодії і відносин поліції та населення найбільш розвинутих зарубіжних країн (США, Великобританії, Франції, Німеччини, Японії тощо) [9, с. 118].

Один із найвидатніших керівників поліції Сполученого Королівства в 1972–1977 рр. сер Роберт Марк, виступаючи перед поліцейською аудиторією, зазначив: *«Поліцейська функція, якій ми з вами присвятили себе, – можливо, одна з найгірших і найшляхетніших функцій у вільному суспільстві. Ми з вами репрезентуємо владу через згоду, а не через силу»* [10]. Ця заява є вирішальною у філософії поліцейської служби, що отримала розвиток у Західній Європі за останні 50 років [11, с. 38].

У Франції, Німеччині, Великобританії, Японії та інших країнах поліцейські несуть свою службу за підтримки більшості членів суспільства та підтримують соціальну технологію, суть якої в тому, що поліція має здійснювати громадський порядок та безпеку саме таким чином, як того бажає суспільство, яке охороняється [5]. Це виявляється у формуванні нового способу охорони громадського порядку та зниження рівня злочинності – так званої «суспільної поліції», або community policing, у рамках якої громадяни розглядаються як співучасники процесу встановлення правопорядку [13, с. 89].

Відповідно, замість завдання «знижувати рівень злочинності» органи поліції спрямували свої зусилля на вирішення проблем спільноти. Концептуальною основою такої зміни стало переконання у тому, що злочинність у певному географічному районі може бути знижена за допомогою вивчення характеристик та проблем району, а потім у застосуванні відповідних стратегій та заходах.

Наприклад, такими проблемами можуть бути перенаселеність певного району, що сприяє крадіжкам, грабеджам, хуліганським діям із боку молоді тощо. Для того, щоб знизити рівень злочинності, необхідно вирішувати ті проблеми, на які вказує громада. Таким чином, завдання зниження рівня злочинності в новому трактуванні є чимось

більшим, ніж досягнення низьких рівнів розкриття крадіжок, пограбувань, вбивств і інших кримінальних правопорушень в минулому. Це вирішення проблем суспільства, в тому числі й соціальних, а також зниження відчуття страху та небезпеки в людей, які проживають у певних районах [14, с. 49].

Ідея служіння поліції суспільству в тісній співпраці з громадянами перетворила поліцію на Заході з каральної силової структури на повсякденну цілодобову сервісну службу з широким спектром соціальних послуг, де «суспільство – це покупець, а поліцейський підрозділ – продавець своєї поліцейської послуги» [15, с. 53].

Таким чином, поліцейська діяльність набуває дедалі більшої суспільної спрямованості. Так, понад 80% службового часу співробітників поліції США становить допомога громадянам у вирішенні різних їхніх проблем.

У побудові взаємних партнерських відносин із місцевим населенням слід зазначити важливу роль працівників громадської підтримки поліції *Police community support officer (PCSO)* Англії та Уельсу, оскільки в них є більше часу та можливостей співпраці з органами місцевої влади, що є необхідними для такої взаємодії. До їхніх обов'язків входить патрулювання, запобігання антисоціальним проявам та дрібним правопорушенням, моніторинг криміногенної обстановки, підтримка поліцейських патрулів. Вказана модель тісно пов'язана з практикою участі громадян у стратегічному плануванні та оцінці діяльності поліції. Це є дуже важливим фактором, оскільки населенню необхідно чітко розуміти, як взаємодіяти з поліцією та яких результатів варто очікувати від такої співпраці [16, с. 5].

В Австрії здебільшого практикується чергування добровільних громадських дружин, які охороняють житло у приватному секторі та інколи житло, надане державою. У Чехії, Литві та Іспанії громадян залучають як помічників до співпраці з поліцією [17, с. 89].

Запропонований досвід є синхронним з *альтернативною стратегією діяльності поліції Чикаго* для міст США, суть якої в інтеграції міських служб – поліції, наданні житла та інших соціальних послуг – за участю мешканців. Десятки тисяч громадян та поліцейських навчалися аналізувати проблеми місцевої злочинності та зворушень. Ключовим нововведенням став бланк запити міських послуг (*City Service Request Form*), що включав всі запити та важливі відділення муніципального управління, які надають послуги.

У рамках розгляду взаємодії поліції з населенням цікавим є досвід повідомлення про злочини електронною поштою та анонімно через державний благодійний фонд «Охоронці порядку Великобританії» (*Crimestoppers UK*). Цей фонд є незалежною благодійною організацією, яка має анонімний номер телефону, на який громадяни можуть подзвонити для передачі інформації про кримінальне правопорушення. Альтернативою є передача інформації через заповнення спеціальної анкети на його вебсайті. Громадяни не зобов'язані повідомляти своє ім'я, а дзвінки неможливо відстежити, тому вони можуть бути впевнені, що їм не доведеться виступати в суді або давати свідчення поліції. Цей сервіс є дуже ефективним у виявленні незаконного обігу наркотиків і крадених речей [18, с. 70].

Ще однією формою контакту з населенням є *огляди злочинності* в Англії та Уельсі, засновані на опитуванні приблизно 50 тисяч громадян віком від 16 років, які проживають у приватних будинках. Це індивідуальне опитування жертв злочинів, під час якого респондентів запитують про їхній особистий досвід, а також сприйняття злочинності та антигромадської поведінки. Сюди належать побутові злочини, крадіжки, в тому числі зі зломом, пов'язані з транспортним засобом, та злочини проти особи [16, с. 7].

Надання послуг та довіра до поліції також залежать від ефективності підтримки потерпілих та свідків. Це пов'язано з тим, що вони потребують підтримки, щоб

пережити важкі та іноді небезпечні часи. Якщо така підтримка ефективна, громадяни з великим бажанням співпрацюють із поліцією.

Наступний вид досвіду, що заслуговує на увагу, – це особиста підзвітність працівників поліції, а також можливість проведення об'єктивного розслідування дій поліцейських. Якщо представник громадськості незадоволений відповіддю конкретного формування, або якщо скарга дуже серйозна, наприклад, про неправомірне застосування фізичної сили та спеціальних засобів, або ж стосується тяжкої травми чи смерті, – розслідування може провести незалежна комісія поліції та підготувати звіт.

Застосування цього процесу дає впевненість громадськості, що існує конкретний захист та спосіб подання скарги, якщо хтось вважає, що поліція перевищила свої повноваження або діяла неправомірно. Це підвищує довіру громадян до охорони правопорядку.

У Великобританії діє підзвітність поліції, що забезпечується засобами масової інформації, такими як *Liberty Inquest*. Вони повністю незалежні від уряду та критикують політику чи діяльність поліції. Наприклад, організація *Inquest* аналізує факти смерті в місцях ув'язнення та дає рекомендації щодо забезпечення прозорості та процедур перевірки [19, с. 162].

Своєю чергою при управлінні поліції МВС Фінляндії створено Дорадчий комітет у справах поліції, до складу якого поряд із посадовими особами цього апарату включені представники провідних політичних партій, профспілок та найбільших промислово-торгових фірм, оскільки вважається, що без їхньої активної підтримки розкриття злочинів та профілактика правопорушень є малоперспективною справою. При цьому ключовою фігурою превентивної діяльності стає не «поліцейський-борець із злочинним світом», а «поліцейський-тренер», головним завданням якого мають бути навчання і консультування громадян, які не бажують стати жертвою злочинних посягань. Правоохоронна діяльність таким чином, концентрується на безпосередньому та довгостроковому обслуговуванні населення у сфері підвищення його безпеки [14, с. 50].

У Данії відносини взаємодії поліції з населенням представлені проектом «*Ваш поліцейський*», який передбачає тісну взаємодію місцевої поліції та громади. Місцева поліція стає більш відкритою для громадян, а саме: конкретні місцеві поліцейські патрулюють завжди одну невелику територію і в той же час створюють, розширюють та підтримують мережеві зв'язки з громадянами. Особисті стосунки такого роду створюють основу для довіри та бажання стати учасниками взаємодії, яка уможливила підтримання безпеки там, де люди живуть та працюють, адже поліція не може ефективно виконувати свою роботу без сприяння місцевих жителів, а громадяни не можуть почуватися в безпеці без виконання поліцією її функцій. До таких форм взаємодії належать цільові зустрічі поліції з об'єднаннями громадян, зустрічі з місцевими бізнесменами в їх клубах та звичайне спілкування з громадянами просто на вулиці. Під час такої взаємодії громадяни отримують поради щодо шляхів подолання повсякденних конфліктів до того, як вони перетворяться на проблеми і призведуть до вимушеного втручання органів поліції [20, с. 104].

Німецькими дослідниками виокремлено чотири основоположні компоненти концепції *Community Policing*, а саме: децентралізація поліцейської роботи; проблемно орієнтована діяльність; орієнтування на населення як пріоритет діяльності; участь населення у заходах із реалізації концепції. Стратегія партнерства була підтримана усіма політичними силами та широкими верствами населення [21, с. 603]. Німецька поліція усвідомлює необхідність налагодження взаємодії з населенням, ґрунтованої на двох основоположних принципах: *консультативі* – вивчення поліцією думки населення з метою подальшого

визначення або коригування пріоритетів службової діяльності, що мають обов'язково ураховувати потреби територіальних громад; *співробітництва (кооперації)* – співпраця заради досягнення спільної мети.

Так, у територіальних підрозділах німецької поліції запроваджено посади відповідальних за зв'язки з громадськістю і засобами масової інформації; проводяться наради за участю керівництва поліції і муніципальних органів з обговорення питань публічної безпеки і порядку, а також регулярні зустрічі з населенням; забезпечено моніторинг громадської думки щодо ефективності діяльності поліції; здійснюється перманентний аналіз криміногенної ситуації на локальному рівні і підготовка регіональних превентивних програм, зміцнено патрульні служби, шляхом використання піших (велосипедних) патрулів збільшена присутність поліції на вулицях [22, с. 284].

Французьким варіантом «Community Policing» стала «*police de proximité*» («близька поліція»), діяльність якої передбачала надання населенню послуг у сфері безпеки, тобто забезпечення порядку і спокою загалом, а не як орган, орієнтований тільки на боротьбу зі злочинністю. Ідея «близької поліції» у Франції в період 1997–2002 рр. реалізовувалася в межах «Закону про безпеку». Проте форми соціального партнерства, залучення громадян до охорони громадського порядку, поширені в США, Великій Британії тощо, виявилися незатребуваними в межах французької політико-правової традиції. Зусилля були спрямовані на покращення координації між Національною поліцією і жандармерією, ситуація з криміналізацією не покращувалася, віктимізація населення посилювалася.

Позитивна ідея соціального партнерства була дискредитована, реформа «близької поліції» не була завершена. З 2002 р. новим урядом Франції узят курс на традиційну «жорстку поліцію» і «конкретний результат», що показало свою ефективність у протидії серйозним злочинам. Так, наприклад, у 2007 р. кількість розкритих убивств становила 88%, що дозволяє вважати французьких поліцейських високопрофесійними. Але проблема соціальної дистанції між населенням і «жорсткою поліцією» стала загострюватися.

З 2008 р. знову узят орієнтир на встановлення «договору взаємної довіри» між громадянами і поліцією [23, с. 15].

В Японії, якщо порівнювати її з іншими країнами, рівень злочинності (бивства, крадіжки) доволі низький. Це пов'язано насамперед із належним рівнем організації взаємодії населення й поліції. Відбувається це так: на кожній поліцейській дільниці функціонують *відділення Асоціації запобігання злочинності*, членом якої можуть стати не тільки пересічні громадяни, які бажають співпрацювати з органами правопорядку, а й об'єднання осіб за професіями, представники котрих частіше за інших стають жертвами злочинних посягань (водії громадського транспорту, працівники банківської сфери, торговельних мереж, листоноші та інші).

Обов'язками членів асоціації є повідомлення працівників поліції про скоєні кримінальні правопорушення та цілодобове патрулювання вулиць. Також на вулицях міст засновані так звані «*інформаційні пункти*». До добровольців цих пунктів можуть звернутися не тільки будь-які громадяни для отримання необхідної консультації чи дієвої допомоги, але й працівники поліції для отримання інформації про місцевих жителів, скоєння правопорушення чи розшуку зниклої особи [9, с. 117].

Дослідження поліцейської практики зарубіжних країн свідчать, що процес взаємодії працівників поліції та суспільства позитивно впливає на поліцейську діяльність, з одного боку, і на формування позитивного іміджу серед населення – з іншого. Для того щоб населення з повагою та довірою ставилось до поліцейських, органам поліції

слід застосовувати закон гідно й з повагою до громадян, виявляти під час виконання закону «здоровий глузд» і ніколи не забувати про поняття «публічна служба», яке є необхідним виміром у діяльності поліції. Крім того, поліцейські мають дійсно усвідомлювати, що населення складається з окремих особистостей, які мають власні потреби та вимоги.

На думку багатьох західних дослідників, поглиблення партнерської взаємодії поліції та населення є потужним чинником розбудови правової держави й ствердження громадянського суспільства.

Висновки. Ще у 2008 році Організація безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ) визначила «*Community policing*» як філософію та організаційну стратегію, під якою розуміють взаємне співробітництво поліції та громади (суспільства) з метою більш ефективної протидії злочинності, страху перед правопорушеннями, фізичної або моральної шкоди, розпаду добросусідських відносин із метою покращення якості життя для всіх [24]. У Стратегії зазначалось: «*Громада вимагає, щоб правоохоронні органи діяли як поліцейські служби, а не поліцейська сила, та очікує, що працівники правоохоронних органів будуть приділяти більше уваги причинам та попередженню злочинності, а не засобам, які вживаються після скоєння злочинів*» [25, с. 141].

Враховуючи наявні соціально-економічні проблеми, наше суспільство переживає дуже непростий період, у зв'язку з чим зростає кількість публічних заходів, зокрема й протестного характеру. Нині залучення населення до участі в охороні громадського порядку з урахуванням позитивного зарубіжного досвіду набуває дедалі більшої актуальності. У той час, як через різні причини ми не можемо забезпечити постійну присутність зовнішніх нарядів поліції на окремих територіях, саме населення може бути суттєвою допомогою у вирішенні завдань охорони правопорядку та громадської безпеки.

Застосування позитивного закордонного досвіду взаємодії органів поліції та суспільства може надати корисну допомогу в забезпеченні належного правопорядку та безпеки громадян.

На наш погляд, в Україні необхідно розпочати теоретичне осмислення нової філософії діяльності поліції для створення практичного механізму, за допомогою якого громадяни могли б постійно контролювати діяльність правоохоронних органів та впливати на виконання законів, включаючи контроль за здійсненням затримання, втручанням у приватне життя, застосуванням сили.

Перші кроки Національної поліції щодо практичної реалізації принципів відкритості, підзвітності та підконтрольності (створення Громадської ради МВС, Консультативно-дорадчих органів при територіальних Департаментах поліції, реагування на публікації у ЗМІ, брифінги, прийом громадян, звітні зустрічі з населенням) свідчать про готовність органів поліції до діалогу із суспільством.

Потреба в такому громадському контролі з боку населення дуже висока, також не варто виключати і зацікавленість поліції в організації такої роботи з населенням, завдяки якій виявляються латентні правопорушення, збирається інформація про кримінальні факти та особи, які до них причетні, місця збуту наркотичних засобів та їхніх власників, інша значуща інформація. Саме тому необхідно розглядати та розвивати досліджуваний інститут. Безумовно, така взаємодія з населенням та його участь у діяльності правоохоронних органів є формою соціального контролю, висловлювання громадської думки, про яком довіри до них.

Імплементация розглянутих напрацювань у практичну діяльність правоохоронних органів України дасть змогу не тільки підвищити рівень довіри щодо роботи поліції, а й підняти професіоналізм її працівників.

ЛІТЕРАТУРА

1. Михайлів С.В., Букатов С.В. Перспективи розвитку довіри населення до поліції. *Сучасні стратегії та перспективи оптимізації взаємодії поліції і населення в соціумі* : матеріали круглого столу, 23 листопада 2017 р. Львів : ЛьвДУВС, 2017. С. 72–75.
2. Жбанчик А.В. Зарубіжний опыт взаимодействия полиции с другими подразделениями охраны правопорядка. *Форум права*. 2014. № 1. С. 167–174.
3. Чумак В.В. Організаційно-правові засади діяльності КНАВ Латвії та ДБР України: порівняльний аналіз. *Роль та місце правоохоронних органів у розбудові демократичної правової держави* : матеріали XI Міжнародної науково-практичної конференції, 25 березня 2019 р. С. 60–61. URL: http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/120KNAB_Chumak_2019
4. Кубаенко А. Взаємодія поліції та суспільства у сфері реалізації правоохоронної функції. *Юридичний вісник*. 2020. № 2. С. 81–87. URL: <http://yuv.onua.edu.ua/index.php/yuv/article/view/1707/1817>
5. Європейський кодекс поліцейської етики. Рекомендація (2001) 10, ухвалена Комітетом міністрів Ради Європи 19 вересня 2001 р. та Пояснювальний меморандум. 60 с. URL: https://hrea.org/wp-content/uploads/2021/02/Recommendation-Rec200110_European-Code-of-Police-Ethics_Ukrainian.pdf
6. Демократичне поліціювання : збірник наукових статей / за заг. ред. О.М. Бандурки та Дж. Перліна ; наук. ред. О.В. Тягло. Львів : Астролябія. 2011. 492 с.
7. Кодекс поведінки службовців органів правопорядку, затверджений Резолюцією Генеральної Асамблеї ООН № 34/169 від 17 грудня 1979 р. URL: https://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/code_of_conduct.sht
8. Руководящие принципы для эффективного осуществления Кодекса поведения должностных лиц по поддержанию правопорядка (приняты 24 мая 1989 г. Резолюцией 1989/61 на 15-м пленарном заседании Экономического и Социального Совета ООН). URL: http://ukrprison.org.ua/international_documents
9. Лебедева Н.В. Проекты взаимодействия полиции с населением как засіб реалізації інституту партнерства в Європі. *Право і суспільство*. 2018. Вип. 4. Ч. 2. С. 115–120.
10. In the office of Constable Robert Mark. Published by Collins. 1978.
11. Safir H. Goal-Oriented Community Policing: *The NYPD Approach*. *The Police Chief*. 1997. December. P. 31–39.
12. Січкач В.О. Використання досвіду поліції зарубіжних країн в діяльності міліції України по забезпеченню прав і свобод людини (організаційно-правовий аспект) : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Донецьк, 2007. 179 с.
13. Крижановська О.В. Форми реалізації взаємодії Національної поліції з органами публічної влади в сфері забезпечення правопорядку. *Право та державне управління*. 2020. № 1. С. 87–94.
14. Русецький А.А. Зарубіжний досвід організації взаємодії та координації діяльності правоохоронних органів на регіональному рівні (на прикладі країн з централізованою моделлю забезпечення внутрішньої безпеки). *Міжнародний науковий журнал. Верховенство права*. 2018. № 4. С. 47–53.
15. Дербичева С.А. Социализация полиции и партнерство с населением как стратегия борьбы с преступностью: европейские науки. *Закон и право*. 2002. № 1. С. 50–55.
16. Biyekenov N.A. SERVICE FUNCTION OF THE POLICE: SOME ASPECTS OF FOREIGN EXPERIENCE. *Тенденции развития науки и образования*. 2020. № 1. С. 3–8.
17. Поліцейська діяльність, орієнтована на громаду, в Європі: концепція, теорія та практика: серія посібників Європейська мережа попередження злочинності (EUCPN). Посібник № 2. 2012. 136 с.
18. Майстренко М.М., Кучеренко Г.В. Community Policing як інноваційна стратегія. приклад США. Перспективи розвитку довіри населення до поліції. *Сучасні стратегії та перспективи оптимізації взаємодії поліції і населення в соціумі* : матеріали круглого столу, 23 листопада 2017 р. Львів : ЛьвДУВС, 2017. С. 68–72.
19. Юнін О.С. Зарубіжний досвід організації діяльності підрозділів поліції і можливості його застосування в Україні : монографія. Харків. 2015. 432 с.
20. Музичук О.М. Зарубіжний досвід участі громадян та громадських формувань в охороні громадського порядку і боротьбі з правопорушеннями. *Право і безпека*. 2002. Вип. 2. С. 101–105.
21. Проневич О. С. Німецька та польська моделі партнерської взаємодії поліції там населення на локальному рівні. *Форум права*. Фахове вид. 2011. № 4. С. 600–606. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index
22. Проневич О.С. Організаційно-правові засади діяльності поліції Німеччини, Польщі та України: порівняльно-правовий аналіз : монографія. Харків : Ніка-Нова, 2011. 559 с.
23. Шишкарев С.Н. Полицейская система во Франции : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.14. Москва, 2001. 29 с.
24. Наилучшая практика построения партнерства между полицией и обществом. Составлено Старшим полицейским советником при Генеральном секретаре ОБСЕ. Вена : Отдел стратегических вопросов полицейской деятельности ОБСЕ, 2008. URL: <http://polis.osce.org/library>
25. Колодяжний М.Г. Стратегія зменшення можливостей учинення злочинів: зарубіжні реалії, перспективи запровадження в Україні : монографія. Харків : Право, 2018. 228 с.